

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Helyben.		Vidékre küldve:	
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . . 50 .	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	— . . .	Egy óra . . .	70 . . .
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IH. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sz. 4 fillér.

Elnémult harangok.

(Rákosi Viktor könyvéről.)

A hegyek közül, a folyók mellől, az alföldi róna kövér lapályiról Debreczenbe gyűltek a legnagyobb magyar református egyházkerületnek, a tiszántuli egyházkerületnek a kiválóságai. Gyülekezének lelkipásztorok a zsallu-gáteres falusi papházakból, áldozatkész és a magyar hit iránt buzgó világi urak az ősi kuriákból. Gyülekezének, hogy intézzék az egyházak sok százainak ügyét. Áldás és haszon harmatozson tanácskozások fölött; mert nemcsak a legmagyarabb egyházunkat, de édes magyarságunkat pusztító áramlatok ostromolják. És különösebben főt a hegyek között, hol a nagy folyók zúgó, habtarajos patakokból erednek, templomok rongyosodnak el, hit és fajszerinti testvérek szakadnak el tőlünk, évszázados örökhelyeken nagyvándorlásra a hittelt együtt a nemzeti ügyet is.

Hegyek között, folyók mentén, sőt maholnap már a mi büszke, kalászkosorus rónáinkon is így pusztulunk mi, és így gyarapodnak az idegenek. A református magyarság ezen szóródásán, ezen oldott kéve sorsán mély-séges fájdalomba kell borulni minden magyarnak, még a kik nem a mi buzogány csillagos és éber kakasos tornyaink körébe tartoznak is. A szívekbe a sötét igazság törét kell szurni, hogy azután a keserű fájdalom gyújtó szenvedélyével riasszuk ébredésre, összetartására, az elesett testvéreknek a gyámoltására, az ostromolt ősi templomhelyeknek megtartására avagy visszavivására a zsidbadt, a közönyös testet, az önzésbe borult lelket, melyeket egyformán teszeszt és erőtlent a tunyha kövérség, mint a reménytelen szegény árvaság.

Vajon esik-e a tudván-tudott, az erőnk emésztő, harangjainkat némitő, véreinket idegen nyelvű oltárokhoz, sőt tengerentüli idegen földekre üldöző gyilkos bajokról a legnagyobb, az egyik leggazdagabb egyházkerület közgyűlésén néhány megdöbbentő testvéri szó? Pedig dühödtek tengerek, alattomos örvények háborognak körülünk, melyek a veszendő református templomokkal együtt könyörtelen, gyalázatos pusztulással fenyegetik a magyar nemzeti szigeteket is. Haboktól vájt padmalyok,

mohos szirtek szakadoznak le az idegen, az ellenséges tengerárba és mi gátakat még sem építünk; mert inkább kicsinyesen cibáljuk az egymás mentéjét vagy palástját. Hiába hangzik el a pusztuló nemzet lelkiösmeretének élő szava, melyet a költő fájdalomtól facsarodott szívvel, lázongó lélekkel irt meg „Elnémult harangok“ című könyvében, kiáltván hozzánk:

„És ébredjétek ti mind, óh keresztény társaim! Nem halljátok vakmerő ellenségeink tombolását? Nagy veszedelem fenyeget bennünket, ha nem lesz meg bennünk az első apostolok és vértanúk lelke, akkor végünk van! Hajónk összetöredezik és elsüllyed. Nélkülözések meg ne törjenek, fáradságot ne ismerjünk, éjt és napot olvassunk össze, hogy szétszórt hűveinket összegyűjthessük s a magunk lelkének lángját beléjük leheljük. Világosítsd meg, óh, hatalmas Isten, az általunk követendő utat, mert sötétben botorkálunk s veszendőbe megy az evangéliumi vallás!“

Fájdalmasan kell fejet hajtani, mert igaz ez a siri sötét kép. Ezt már tovább takargatni a selyemfátyollal nemzetgyilkos bűn volna. Rákosi Viktor „Elnémult harangok“ című ujdonság regényében ketté szakítja a mi tunyaságunk, elbizakodottságunk, részvétlenségünk fátyolát, és a pusztuló magyarságnak seregét, a pusztuló református templomoknak széledező hűveit oly megrázó, hatalmas erővel és igazsággal mutatja be, milyen erőt csak a nemzete sorsán kesergő profétáknak, a költőknek ad a lelkihihetés ritka percze.

Ti gazdag és szegény egyházaknak a küldöttei, palástos református lelkipásztorok és nyakas kálvinista urak, kik most a hegyek közül, a folyók mellől, az alföldi rónák kövér lapályiról gyülekeztetek össze tanácsot ülni egyházunk sorsán, kell hogy e most megjelent könyvet ösmerjétek, olvassátok és olvastassátok. A proféták irtak ily sötét, de igaz, színekkel, midőn nemzetök sorsa felett jajongva: ébresztetni akarták azt.

E hely nem alkalmas arra, hogy irodalmi szempontból részletezzem és mutogassam be ezen életelevení magyarság református regénynek az erős alakjait. Ti öszbeborult lelkipásztorok legjobban tudjátok, hogy a fiatal lelkész-

nek eszményeiből mennyit kell az élet szegénységéért feláldozni. Kerül, sok kerül a ti roskadt, szürke táborotokban, kik a külföldi akadémia fényes reményei után árva községekben, szárnyat többé nem emelhetve, csalódások között élittek napjaitokat.

Rákosi Viktor „Elnémult harangok“ regényének a hőse, a daliás, a lángeszű Simándy Pál is ilyen kiemelkedő tagja volt a mi egykor erőben és őszinteségben oly erős református lelkipásztori karunknak. Ő önként választja valahol az erdélyi hegyek között (mert ifjúkori csalódások miatt szíve beteg) az elmócsosodott s magyar nevű oláhok közé ékelt kis egyházat, hogy a régi híres erdélyi papok kötemplomában, az egykori szinmagyar vidéken mentő kézzel emeljen fel a református egyháznak és a magyarságnak néhány maradék, hullatag, ingatag kalásztot.

És a küzdelmek, az örjítő csalódások után a magára hagyott nemzeti ifju apostolnak mi a vége?

Ó, most, ne szégyeljétek a szemetekből kibugygyanó könyvet, mert igazság a költő ezen megrendítő sötét képe.

A tépett pap „a torony alá rohant, s egyszerre megszólalt a Bod Péter hatalmas szavu öreg harangja, s vele a kisebbik harang. Végigkongott a völgyön, s hosszú, mély zengése mintha zokogás volna . . . A pap húzta, szakadatlanul húzta . . . Homlokát elborította a verejték . . . És nem jött senki. A magyarok ott térdeltek a fatemplom körül és az oláh pap aranyos ruháját csókolgatták. Az öreg harang zokogott, a kisebbik harang sikoltzott . . . És nem jött senki . . . A pap erei kidagattak, orrán megindult a vér, tenyerén a hust véresre tépték a kötelek . . . És nem jött senki . . . És egyszerre roppant valami . . . A kötelek elszakadtak . . . A harangok ércnyelve egyet-kettőt kondított még, egy darabig rezgett még a hang, aztán vége . . .

A harangok elnémultak. A pap ott állt egy darab rothadt, véres kötéllal a kezében. Meghalt az Isten!

A pap egyet lépett, aztán elesett, összedőlt, leomlott, s hatalmas koponyáját egy éles kőbe ütötte.

A pap meghalt. A harangok elnémultak. De ne értsétek félre, nem egy-

gyöngé embert, a mi pusztuló református egyházunkat ábrázolja ez a pap, a mi pusztuló magyar református templomainkban elhangzó utolsó magyar igéket jelképezik ezek az elnémult harangok.

Azért mondom tinéktek nagyfeszületű lelkipásztorok és világiak, kik most gyülekezni jövétek az öreg Debreczenbe, szerezzétek meg a Rákosi Viktor ezen könyvét, olvassátok és olvastassátok minél szélesebb körben a hegyek között, a folyók mentén, az alföldi kövér rónákon, hogy a profétai erős, igaz és fájdalmasan sötét képek rázzák fel, ébresszék fel a református magyart. És építsünk gátakat és a feltámadt magyar nemzeti és a magyar református önérzet egyesített erejével és szeretetével szólaltassuk meg diadalmasan az elnémult harangokat, mert különben evangéliumi vallásunkkal együtt pusztul a magyarságunk is.

Ifjabb Móricz Pál.

A parochiális házakról és professori lakásokról.

(Adalékok.)

VI.

A múlt század első évtizedeiben meg más házak is, még pedig igen jó helyeken, kerültek a debreczeni egyház birtokába, részint hegyománny, részint vétel útján. Így az u. n. Vácsi ház (piacz u. 41. sz.) amelyet 1830-ban 1850-ig wfrton könyvetyén szerzett a várostól; a Baranyi ház (piacz-u. 31. sz. Debreczen városához címzett szálloda ma), mely Váradi Baranyi István és neje Molnar Zsuzsannáról 1821-ben szállott az egyházra és kollegiumra 28.000 rh. frt. alapítvány fejében; a Sasi ház, (Pacz-Nagy-uj u. sarkán) amelyet Sasi István hagyott az egyháznak. Csakhogy ezeket sohasem használták belső tisztviselők szállás házául; hamarosan is eladogatta az egyház előjárósága. Mostani szemmel nézve, rövid látó politikának tűnik fel ezeknek a piacz házaknak az elidegenítése. Am akkor az 1802. és 1811-diki tűzvészek által roppant károkat szenvedett egyház mintegy kénszerítve volt erre. Mert bármily szépen folyt is az önkéntes adakozások, csodálatosan bőségesen, mégis alig győzte fedezni a pénztár az építkezések költségeit. 1802. aug. 14-től 1813. végeig a parochiális házakra 49664, az új vagyis nagy templomra pedig 348.274 rhenes frtot költött az ekklesia. A lakosok által a templom és kollegium építésénél teljesített fuvarozás is sok ezer frtot képvisel. (Ekklesiát illető iratok a városi levéltárban.) Nem terjeszkedem ki az ispotályi templom és parochia keletkezésére sem, melynek ideje a XVIII. század elejére esik. Erről a múlt évben épen e lap hasábjain bővebben írtam.

A lelkészi, tanári és kántori lakások tehát különböző forrásokból vették eredetüket s ennél fogva azok birtoklásának jogi természetete is különbözőleg lesz megállapít-

ható. Egy részöket a város közönsége szerezte egyházi és iskolai czélokra, minnek előtte szét vált egymástól a város és egyház. Másokat egyes hivek, istenes buzgóságtul indítva hagyományoztak mindenkori a szent czél megjelölésével. Vannak ismét házak, a melyeket vagy a kollegium vagy az ekklesia vásárolt a maga pénzén.

A fentebbi adatok segítségével a parochiák, tanári és kántori lakások keletkezésének időrendi kimutatását imígy allíthatjuk össze:

Egyház tér 17. sz. A reformáció előtt plebánia. Sokaig parochia. Déli féle későbbi szerzemény. 1695-ben már kettős parochia néven fordul elő. Most egyházi hivatalok épülete és bérház.

20. sz. 1575-ben a város vette Méliusz Péter családjától. Azóta csaknem folytonosan papi lakás. Néha professorok is laktak benne. (Föt. Kiss Aron püspök lakása most.)

Emlékerthelyén. 1632-ben a város a harmadik pap számára házat vesz a nagytemplom tözsomszédságában észak-felől. 1802-ben kasszalták.

Egyh. tér. 16 sz. 1636 és 1637-ben említetik a régi kollegium (1550 előtt Ferenczrendi zárda) és a Darabos utca között fekvő rektori ház. Ezt a város 1641-ben eladta; de 1671-ben ismét megvette.

5 sz. 1682-ben Pesti Máté szenator hagyja parochiális háznak. Most bérház; de tanári és kántori lakás is van benne. Déli részét 1823-ban Székely János és Dienes Borbála vallották át az egyház javára. (A 5 sz. házban legutoljára Baczoni Lajos tanár lakott. Itt lakik Széll István kántor.)

Széchényi-u. 2 sz. 1685-ben említetik a kistemplom melletti parochiális ház, mely 1700 körül Püspök István és Gere Erzsébet hagyománya által bővült. Állandóan papi lakás. (Dicsőfi József lakása.)

Egyh. tér 18 sz. 1695-ben a mostani kántori lakás helyén vagy a mögötte levő kertben álló házat, mely hajdan Méliusz Péter özvegyéé volt, a város kántor számára zálogba, 1705-ben örökösen is megveszi. (Nagy András kántor lakása.)

Piacz u. 2. sz. 1704-ben a városi tanács két új tanárt és egy új papot állítván be, — valamelyik számára vette meg. Felváltva laktak benne papok, tanárok és kántorok. Most bérbe adja az ekklesia.

37 sz. 1742-ben Király István és Mártha Borbála a kistemplomtól délre fekvő házakat az egyháznak hagyományozták parochiának. (Most Kiss Albert lelkész lakása.)

Egyh. tér 7. 8. 10 szk. Már 1751-ben úgy látszik mind három ház a város illetőleg az egyház birtokában van. A már többször említett 1774. évi törzskönyv a 7. számú házat leányiskolának, a 8. és

4 Méliusz Péterünknek Váradon is volt háza és szállója, amelyet neki örökös joggal a pápai tudomány mellett megmaradt egyháziak javait securalizáló tordai országgyűlés után három héttel II. János király adományozott, részint hűségéért és erényeiért, részint pedig, hogy a könyvnyomdáról az egyház javára jobban gondoskodhassék. E ház azelőtt Szent Lőrinczi Tamás áldozaré, a Halottak oltára igazgatója, a szálló pedig a Halottak oltaráé volt. A ház a várból Olasziba vezető Bécs utczában feküdt. (Bunyitay: Váradi püspökség tört. II. k. 227—228 l.)

10. számúakat pedig, bár amabban 1773-ban Sinai Miklós (most dr. Ozory István) emebben Szatmari István (most dr. Erdős József) professorok laktak, — parochiális háznak nevezi. Csakugyan nem kerülheti el figyelmünk a beltelkekről összeállított 1774. évi kir. biztossági törzskönyvben ama jelenség, hogy a nagy templom környékén nem kevesebb mint nyolcz parochiális házat említ, u. m. az egyházterei mai 5, 8, 10, 17, 18, 20, a piacz-utczai 2. sz. házakat, — nemkülönben a nagytemplom megettől akkor 260. számot viselő házat. Ellenben a kollegium és a főzház, amelyek után ondódi föld nem osztatott, — a törzskönyvben nem említetnek. A 7. sz. alatt levő leányiskolára nézve is megjegyzem, hogy a mint ezt én már más alkalommal megírtam (Adatok a debreczeni leánynevelés történetéhez, Debr. Prot. Lap 1901 évf.) Debreczenben a XVIII. század első felében leány oskoik számára sem nem a város, sem nem az egyház szerzett alkalmas házakat; hanem ezekről az illető utcák maguk gondoskodtak. Így létesültek a német, czepléd és miklós-utczai leányiskolák. Így alakulhatott leányiskola Péterfiában is.

Péterfia 3 sz. 1774-ben az egyház curatoratusa német iskolának vette a város pénzén, de már 1778-ban az ekklesia eladta.

Vár u. 11 sz. 1778-ban vette az egyházi consistorium az imént említett ház helyébe ugyancsak német iskolának. Később már tanárok laktak benne. Ma is e czélra használják. (Dr. Öreg János)

Egyházter 19 sz. Először 1771. után Megyaszai Jánosról szállhatott az egyházra, de 1784-ben az egyháztanács eladta; 1803-ban pedig Jakab Istvannétól visszavásárolta. Most papi lakás. (Jánossy Zoltán.)

4 sz. 1798-ban veszi Király Ferencztől az egyház vagy kollegium. Most a kollegiumé és tanári lakás. (Balogh Ferencz.)

9 sz. 1892-ben a kollegium szerzi Hatvani Páltól. (Most Dr. Karsa István lakik benne.)

12 sz. 1823-ban az egyház vásárolja Somossy András örökösétől; 1841-ben az egyház kölcsönös egyezés alapján átbocsátja a kollegiumnak. (Dr. Kovács Sándor lakja.)

Hatvan u. 3 sz. 1823-ban az egyház vásárolja a kollegium számára a Sáró Szabó alapítványból a Szilágyi örökösöktől. (Sass Béla lakása.)

Szólni kellene végül az egyház és város küléaválasáról. Am ezt a történelmi nevezetességű fordulatot igen hiányosan ismerjük, pedig ezen fordulna meg a tanári lakások vitás kérdésének eldöntése. Az egykoru (1752) városi jegyzőkönyv nem őrizte meg mást e nagy változásról: csak a királyi resolútiót, amely megtiltotta a városnak, hogy a református papokat és tanárokat tovább is fizesse; csak a városnak e felsőbb parancsra adott férfias választát.

A gyengébb erejű városnak engednie kellett s ezzel vége lett egy sok százados, meg a reformáció kora előtti időkből eredő viszonynak. Am az egyház világi előjárói még azután is csaknem ugyanazok maradtak, akik Debreczen város politikai községét kormányozták. Csak a tanácssterem változott. Az ekklesiát és az iskolát illető határoza-

Jó minőségű czipők, kalapok, ingek, nyakkendők,
trikó alsó ruhák

legolcsóbban beszerezhetők

Nagyválaszték diszmű-áruk, gyermekjáték és ajándék tárgyakban.

Miklós és Markbreit bazár üzletében

==== Frohner szálloda mellett. ====

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

tokat. külső kényszernek engedve, többé nem a „domus Civitatis”-ban, hanem a „domus consistorialis”-ban hozták. Sajátságos, hogy sem a közlevéltárban, sem a magánlevéltárban semmiféle okirat nem található a szétválás végrehajtásáról, különösen pedig a város által szerzett, az egyháznak tovább is meghagyott közházak átengedéséről. Sőt, ahogy tudom, effele okiratot az egyházi, a kollegiumi és egyházkerületi levéltarak sem tudnak felmutatni.

Ilyen tartalmu átadási okiratra, szerződésre az egyházkerület és a debreczeni egyház között a múlt század elején folyó küzdelemre vonatkozó a városi levéltárban „Ekklesiát illető iratok” nevezet alatt őrizett fasciculus sem hivatkozik soha. E helyett az egyház a maga felfogásának védelmének a város közösége által a kollegiumra 1751 előtt hozott áldozatokat mindenkor úgy tünteti fel, mint a debreczeni egyház áldozatait, a mi lényegileg — nem tagadhatjuk — egyre megy, amikor ugyanazokból áll a város és egyház, amikor egy és ugyanaz mindkettőnek kormányzó testülete. Valószínűnek kell tehát elfogadnunk Balogh Ferencnek, az egyháztörténelem tanárának ama feltevését, hogy az ingatlanok átvételét az alkori nagyon veszedelmes körülmények között gondos és előrelátó előjáróink nem foglalták írásba, hanem a kérdéses házakat, telkeket az ősi birtoklásra tekintettel mintegy hallgatóságosan az egyház birtokainak tekintették s ettől fogva a kormány közegei, a kir. biztosok előtt is ilyenekül lenni vallották. A kollegium által való használatát pedig kénytelenek voltak titkolni.

Most már be is fejezem adataim közlését. Azt hiszem, sikerült a valóságnak megfelelően kinyomoznom, megállapítanom a parochiális házak és professori lakások eredetét, valamint azok régi fekvését. E házak egyszerű külsejük mellett is még csak félszáz év előtt is sokkal nevezetesebb középületei valának Debreczennek és nagyobb jelentőségük volt a kálvinista város kulturális és társadalmi életében mint a mostani idő szerint.

Kegyeletes érzés, a múlt dicsőségére való hálás emlékezés nélkül lehetetlen ma is elmennünk a kollegium, egyház és város vezéralakjainak eme szerény földi hajlékai előtt! Debreczen művelődés-történetének legkiválóbb szereplőinek lakása előtt!

Zoltai Lajos.

A képkiallításról.

A műveltséggel együtt finomodik az emberek izlése; a korunkbeli társadalom a nemesebb szórakozások nélkül megélni sem tudna, hiányoznék mindennapi szükségletéből a só.

A nemesebb szórakozások közül a művészetek közül, a képzőművészet remek alkotásait a debreczeni művelt középosztálynak az a része, a melynek nincs módjában esztendőnként felmenni a fővárosba a maga lelki gyönyörűségének a kielégítése végett, legfeljebb rossz fényképekből s a képes újságok gyenge reprodukcióját ismeri.

De a fiatal műpártoló egyesület — ime — lehetővé tette a lehetetlent, szerzett a debreczeni közönségnek olyan ritka műelvezetést, a miben eddig soha része sem

volt s megmutatta, hogy nemes buzgalom és kitartás még a mi ezerszeresen megzsarolt közönségünket is egyesíteni képes nemes és lélekemelő czélok szolgálatára.

Az avatottak ugyan már előre tudták, hogy a kiállítás anyaga pompás lesz, de mikor tegnap délután elkezdődött a képek kicsomagolása: még azok szájaról is lépten-nyomon röppentek el a lelkesülés és a dicséret felkiáltásai, a kik az anyag jó részét — még a műtermekből ismerték.

A képek elhelyezését a rendelkezésre álló két teremben a legszerencsésebben oldotta meg a társulat igazgatója és a főmérnök.

Övék az érdem, hogy a beküldött óriási anyagot oly kis helyen, de mégis jól elhelyezni akként, hogy minden egyes kép megfelelő helyen és világításban álljon, egyik a másik hatását agyon ne üsse; — a modor és a tónusok különböző volta az ellentéteket dissonánssá ne tegye. Ugyanőkét illeti a dicséret az izléses és csinos díszítési munkák vezetéséért.

A kis szobában először egy mozgalmas nagy vászon: Tull Ödön fűrésztó menete tűnik szemünkbe, érdemes munka és magyar; a magyar honvéd gyalogság legalább azzá teszi. Karvaly József, Krisztus képe, odább Neogrady Antal gyönyörű képe: Egyedül, Kacziány Ödön mély kék tónosu széles foltokban festett szép képe: Est a lussini kikötőben kötik le első látásra figyelmünket.

Ugyanebben a teremben van még Bruck Lajos Találkozása, Baditz Ottó Vagyonok olyan legény mint te című pompás életképe, Edvi Illés Aladár, M. Mannheimer Gusztáv pár igen szép tájképe.

A nagy terem jobb és baloldalán nyolcz-nyolcz falat foglalnak el a szebbnél szebb alkotások.

A jobb oldalon Telepi Károly, Tölgyesi Arthur, Bródszky Sándor, Neogrady Antal, Knopp Imre, Nadler Róbert, Szlányi Lajos, Grünvald Béla, Edvi Illés Aladár, Deak Ebner Lajos, Báro Mednyánszky László, Márk Lajos, Jendrassik Jenő, Hány Gyula tájképei, Vastag Géza Oroszlánfeje, Szlányi Lajos és Bakos Tibor állatképei, Csók István Paraszt udvara, Eisenhut Ferencz, „Első fátoly”-ja, Rippl Rónai József, Ipoly Sándor, Kovács János női tanulmány fői, Bihari Sandortól a Szorgalmasak, Hegedüs László képe: Munkaközben, Ferenczy Károlytól a hazatérő favágók Szenes Fülöp néhány szép arcképe, Vaszary Jánostól a Pásztorsip, Bruck Miksa Hetivásár-ja azok a képek, a mik futólagos, első áttekintésre megállítják az elő általános benyomást kereső vendéget.

Ezen az oldalon vannak Bakos Tibor és Pálffy József remek aquarelljei, s az előbbtől hat, az utóbbtól hét igen szép kisebb olajkép.

A baloldalt inkább a nagyobb képek dominálják. Tölgyesi Arthur, gyönyörű nagy vászna a virágos rét, Kárpáti Rezső Május-a, és Bosznay István nagyon szép Moesaras tája egy egész falat elfoglalnak.

Greguss Imre szabadságharczi képe mellett: „A szegedi honvédszázalaj a szolnoki csatában”, ott látjuk Szenes Fülöpnek egy nagyon szép női arcképét és Vastagh György Krisztus képét.

Távolabb Peske Géza virágos képét, Rajzó Miklóstól a „játék szerencse” igen szép

vázlatát, — Reinhard Károly feltűnést keltett képét — a Medvét, — Hegedüs László Madonnáját, Neogrady gyönyörű Őszujját, Torna Gyula két algiri képét, Ipoly Sándor hatalmas Dante képét, Knopp Imrétől egy kórházi jelenetet, Horti Páltól A ledőlt büköt, és Peske Géza humoros, kedves képét az incselkedést.

A szobrok közül Zala pályakoszoruzott Erzsébet kiralyne szobra — és Teles Ede néhány nagyon kedves alkotása tűnt fel az első futólag megtett séta alatt.

Végeredményként határozottan állíthatjuk, hogy városunkban még ilyen képkiallítás nem volt s ez a tárlat dicsőségére válik a művészeknek és a rendezőknek s nagy lelkigyönyörűségére minden látogatónak.

Innét-onnét.

(November 19.)

Az őszirózsás Erzsébet napja az idén igen jég virágos.

Nem élvezhetjük a vén asszonyok nyarat, már is békőszöntött a fagyos lábú kopogós tél.

Azonban tél uramból csufszágot üztek a meleg bundás névnapi köszöntők, deres bajuszu férfiak, mint rózsásarcu szép menyecskék, a kik a város minden részéből, a Hatvan utcza végén lakos Polgár Nagy Pál kedves barátunk és elvtársunk érdemes házához gyülekeztek Erzsébet estét köszönteni. Ugyanis ottan találtatik egy valóságos rózsaszép és fiatal menyecske, ki Pál barátunknak a felesége, de Erzsike is egyszemélyben.

Nohát az Isten öt eltepárjával sokáig éltesse, sőt hogy a Pál uram szép virágjáról bimbók is fakadjanak, rózsák fejlődjenek itten írásban is kívánom.

Jégvirágos Erzsébet estéjét, a derék független polgartársak és a szépséges polgármenyecskék körében, a meleg szobában a gazdagon terített fehér asztal mellett, mi vigan ünnepeltük. Volt ott minden mi szem és száznak ingere, mert, úgyhiszem, a se-lyemlagy tekintetű szép magyar asszonyoknál már csak nincsen a szemnek kedvesebb ingere; a mi pedig a száját illeti . . . talán elég irnom, hogy harmat gyöngye malacz paprikással kezdődött a pompás, izletes gazdag vacsora.

A bort ujléta hegyeshátú homokbuczkája termette, hol Szabó Lajos kitűnő barátomnak is van nagy minta szőlője.

Pál uram most építi az ujlétai szőlőjébe a pinczét. 48-as honvédvitéz Balint bácsival, a saját bevallása szerinti 73 éves fürge özvegygyel nézték ki és mérték ki a pinczehelyét.

De Balint bácsira visszatérve: hirt mondok nektek eladó lányok és özvegy menyecskék, a farsang alatt nőszülni készül az

Kostya János

ékszerész és zsebóra raktára

DEBRECZENBEN, Széchényi-utcza a reform. kistemplom mellett.

Ajánlom a legfokozottabb kívánalmaknak is megfelelő arany és ezüst ékszer áruimat, igen finom kivitelben a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Mindennemű arany és ezüst új munkát, átalakítást, javításokat gyorsan és pontosan elkészíték. — Régi arany törmeléket a legmagasabb árért becserélek, vagy készpénzért beváltok.

őreg vitéz. És bizonyítgatja, hogy nálánál nem fázik meg a fiatal asszony. Ugyanis hatalmas szekér „tucsót” vásárolt az öreg ur.

Bizonyosan nem maradtak el Erzsébet estéjén a régi jobb nóták sem, sőt András mester díkeziót is mondott. Némely kehes-behes pap irigyelte volna a mestert az érczes szavak miatt.

Mindamellet — Dajna Balog személyi ügyben Hajdusoboszlón időzven — Gyöngyössy bátyánk valahonnét a Czegléd utca végről, márhogy Gyöngyössy bátyánk lakozik ott, hegedős cigányokat is kerített és szép magyar tánczra kerekedtünk. A fiatal gazda és fiatal gazdasszony mutatták a ropogós magyartánczban a jó példát, de ezenközben a Csokonai nótáiról sem feledkeztünk el.

Ne is firtassatok meddig tartott, mikor végződött ez a gyönyörű szép és kedves debreczeni polgarmulatság . . . mely meleg czáfolata annak, hogy rideg, hideg zárkózott volna a debreczeni polgár.

Erzsébet hugom, Pál barátom, az Isten éltesen és áldjon titeket!

nemes Portörő Kelemen.

NAPI HIREK.

Rákosi Viktor Hajdu-Hadházon.

Hajduhadháziakról írják: A multkor Hajdu-Soboszlón egy hadházi küldöttség kereste fel Rákosi Viktort, s meghívta kerületébe, Hajdu-Hadházra, hogy ott beszámolót tartson. A derék hajduváros a testvér Nánással együtt mindig törhetetlen hűségű zászlótartója és bevehetetlen vára volt a függetlenségi eszméknek, s így természetes, hogy Rákosi Viktor szíves örömet eleget tett a meghívásnak. Látogatását e hó 23-kára vasárnapra tűzte ki s a hadháziak lelkesen várják.

Thaly Kálmán Debreczenben

A debreczeni I-ső választókerület kiváló képviselője, a szeretett Thaly Kálmán országos pártunk diszelnöke és nagy történettudósunk Debreczenben időzik. A tiszántuli egyházkerület ülésén tevékenykedik.

Papp Zoltán beszámolója.

Papp Zoltán dr., a tiszalöki kerület országgyűlési képviselője e hó 16 án, vasárnap tartotta beszámoló beszédét. Tisza-Polgáron, kerületének egyik legnagyobb községében. Kíséretében voltak Bencs László, Sebes Dénes, Lengyel Zoltán és Pozsgay Miklós orsz. képviselők. A községháza előtti téren megtartott népgyűlést Deli Mátyas, Kossuth volt katonája, a Ferencz József rend lovagja, nyitotta meg, üdvözölvén a megjelenteket. Mindegyik képviselő beszélt a néphez, vázolván az ország helyzetét, mely bezedek hatása alatt Pallagi Mihály kisczarda lépett az emelvényre, köszönetet mondva a képviselőknek megjelenésükért. A beszámoló beszéd után a tiszapolgári függetlenségi és 48-as pártkör helyiségeinek felavatása, majd 200 terítékű vacsora következett. Este táncmulatság fejezte be a szép ünnepélyt.

Egyházkerületi közgyűlés.

Magyarország legnagyobb és legtekintélyesebb egyházkerületének, a tiszántuli egyházkerületnek ma reggel nyílt meg őszi közgyűlése. A világi és egyházi tagok igen nagy számban jelentek meg.

Jelen vannak: Horthy István Thaly Kálmán, Uray Imre, gróf Tisza István, Puky Gyula, Ritoók Zsigmond, Luby Géza, Kulin Imre, Domahidy Elemér, Lengyel Imre, Hajnal István, Széll Kálmán, Mezőssy Béla, Davidházy Imre, Szele György, Fráter Béla, Görömbey Péter, Garró Gyula, Dóczy Imre, Jakics Gábor, Erőss Lajos, Juhász Mihály, Kiss Albert, Baloh Ferencz, dr. Pallagi Gyula, Rásó Gyula, dr. Papp Tibor, Simonffy Imre, Márk Endre stb.

A gyűlésen Kiss Áron püspök és Degenfeld József gróf főgondnok elnökölték.

A gyűlést pontban 9 órakor nyitotta meg Kiss Áron püspök rövid imával.

A mai gyűlés legfontosabb és legnevezetesebb eseménye volt a püspöki megnyitó beszéd. A tiszántuli egyházkerületből is elhangzott a harczi riadó: **Védekezünk a klerikalizmus ellen!**

A püspöki megnyitó beszédben foglaltatik ez, melyet Zsigmond Sándor főjegyző olvasott fel. A megnyitó beszéd utal a nemrég Bánffy Dezső báró főgondnok ajkáról elhangzott, országos feltűnést keltett beszédre, melyben Bánffy együttes működésre hívja fel hazánk összes protestánsait. Védekezésre a haza szabadságát, függetlenségét, a protestantizmust fenyegető, veszélyeztető klerikalizmus terjedése ellen.

A jelentés minden tételében magáévá teszi Bánffy kijelentéseit, melylyel a főgondnok a legnagyobb őszinteséggel tárja fel a jelenlegi szomorú helyzetet, azt a nehéz harczt, melyet szabadságunkért, vallásunkért vívni kell.

Mindnyajunk érzelmeit fejezte ki Bánffy Dezső — mondja a püspöki jelentés, mert jól mondotta a főgondnok ur, nem szabad tovább varnunk, elkell követnünk mindent, az 1848. XX. t. cz. keresztülvitelére. — Nekünk sem lehet elmaradnunk, egyetértéssel nekünk is a küzdők sorába kell lépnünk és meg kell védeni hitünket, melyért őseink apáink életüket, vérüket áldozták és amelyért ők is küzdöttek, nem a katolicizmus, de a mindnagobbtért hódító veszélyes nemzetközi klerikalizmus ellen.

Ha győz a klerikalizmus, bukik a protestantizmus.

Általános helyeslés és éljenzés volt a felelet a püspök ezen határozott kijelentésére, mely után Erőss Lajos állott fel, köszönetet mondva a szép, igazságokat magán foglaltó megnyitó beszédért. A püspök feltárta a jelen helyzetet és a megvívandó nehéz harczt. Indítványozza, hogy a közgyűlés mondjon jegyzőkönyvi köszönetet a püspöknek eme itt elhangzott megnyitó beszédért. Ez indítványt elfogadták.

A gyűlés tagjainak számbavétele s a gyűlésen meg nem jelentek számbavétele után gróf Degenfeld elnök meleg szavakban emlékezett meg Szabó János, Szabó Károly esperesek és Ujfalussy Miklós volt gondnok haláláról. A főjegyző jelentette azután, hogy néh. Szegedi Antal szatmári gondnoknak Luby Béla, a nagyszalontai egyházmege

gondnokának gróf Tisza István lett utóda. Jelentette továbbá, hogy néh. Bacsonyi Lajos utóda dr. Bartha Béla, néh. Némethy Lajos tanácsbíró utóda Szoremley Samuél lett. Az új tanácsbíró és az új világi aljegyző a közgyűlés színe előtt mindjárt le is tették hivatali esküjüket, megköszönték az egyházkerület bizalmát, igérvén, hogy a reformált egyház felvirágoztatása érdekében munkálkodni fognak.

Özvegy Tisza Kálmáné köszönő leveleinek felolvasása után a lelkes, tanító- és tanítónőképeségi vizsgágról szóló jelentések következtek. A jelentések tudomásul szolgáltak.

A következő tárgyak hasonlóképen jelentések voltak, melyeket szintén minden hozzászólás nélkül vett tudomásul a gyűlés.

Az 1903. évre előirányzott és felolvasott költségelőirányzatot a közgyűlés tudomásul veszi és jegyzőkönyvbe véteti.

A magántanári vizsgai bizottságba rendez tagokul Szabó János esperes elhunytával megürült helyre Davidházy János esperes póttagot, az így megürült és Szabó Károly elhunytával megürült póttagságra Zsigmond Sándor és Görömbey Péter espereseket választotta meg a gyűlés.

Ezután a gyűlés egyik legfontosabb tárgya következett. Puky Gyula tanácsbíró indítványa, a Debreczenben felállítandó harmadik egyetem ügyének tárgyalása következett.

Az indítvány azt javasolja, hogy az egyházkerület a budapesti tudományegyetemen a prot. theologiai fakultás mellőzésével a harmadik egyetemnek Debreczenben való felállítását mellett foglaljon állást és mondja ki a közgyűlés, hogy a harmadik egyetemnek felállítását nemcsak országos fontosságúnak, hanem a protestantizmus érdekében is fontosnak tartja és a harmadik egyetemnek Debreczenben leendő felállítását iránt előterjesztést tesz a koventhez; hogy az mielőbb tegye meg a szükséges intézkedéseket a harmadik egyetemnek Debreczenben leendő felállítására felől.

Az elnökség előterjesztése ez ügyben az, hogy az indítvány tanulmányozás céljából utaltassék ki a theologia albizottsághoz és az már a februári közgyűlésen tegyen javaslatot.

Puky Gyula azt indítványozza, ha a közgyűlés elfogadja a határozati javaslatot, bízzák meg az elnökséget azzal, hogy a saját hatáskörében intézkedjék az iránt, hogy a közoktatásügyi bizottság is tárgyalja, hogy a februári közgyűlésre az indítvány teljesen előkészítve kerülhessen.

Thaly Kálmán örömmel üdvözli Puky indítványát, hozzájárul a bizottsághoz való utasításhoz és ezzel egyidejűleg azt is javasolja, hogy az indítványozót, Puky Gyulát is hívják meg a bizottsági gyűlésre, hogy ott is kifejttesse nézeteit.

A közgyűlés egyhangulag fogadta el a határozati javaslatot a Thaly Kálmán indítványával együtt. A gyűlést folytatják.

Székely estély.

A helybeli „Székely Társaság” karácsonyi bazárt rendező bizottsága Karácson és Újév között egy nagyszabású estélyt rendez. Ezen estélynek érdekességét biztosítja azon körülmény, hogy a székelykeresztúri székely dalárda is, mely a karácsoni ünne-

pek alatt Budapesten az Uránia színházban fog vendégszerepelni, szintén közreműködik. Az estély sikere és fényét emelni fogja még az a körülmény is, hogy az a résztvesz egy orsz. gyűl. képviselő is, aki egyik legnagyobb munkása a székelység megmentésére irányuló akciónak.

A Hortobágy öntözéséről.

Papírosra írott és rajzolt tervekben már régóta öntöztetik a hivatalos Hortobágyot, melyet valaha „zsiros kanahánnak“ nevezett a betyár nóta. A valóságban azonban csak a gyöngyharmatos eg a mi szep, nagy Hortobágyunknak az öntözője, mi pedig néha szegényes áldás marad, mint a nyáron is, mikor a perzselő szárazság miatt kénytelenek voltak a tűzkaszával égetett sivar legelőről lehajtani a jószágok szazait, ezreit. Tehát a Hortobágy egyrészenek az öntözésével igyekeznek kísérletet tenni a hortobágyi állapotok javítására. Ezen fontos ügyben Király Gyula gazdasági tanácsnok vasárnap délelőttre bizottsági ülést is hívott össze a saját hivatalába, mely ülésen részt vesznek még a gazdasági egyesület elnöksége, a Hortobágy öntöző bizottság tagjai és a kultur mérnökség kiküldöttje.

A kaszinó decemberi mulatsága.

A debreczeni kaszinó december havának első felében gazdag műsorú estélyt és táncmulatságot rendez. Ennek az estélynek kivitele ügyében holnap délután 5 órakor gyűlést tart a 16 tagú rendező bizottság.

Debreczen helynevei.

Az országos községi törzskönyv szerkesztése végett Debreczen város jelentékenyebb lakott helyei (puszták, kertek, majmok, ipartelepek stb.) neveit is megkell alaptítani s magának a közgyűlésnek kijelölni ezek közül mely helyeket kíván bevétni az Országos törzskönyvbe. A tanács által javaslatételrel megbízott küldöttség tegnap e tárgyban ülést tartott s a történelmi múlt, a fennálló helyi viszonyokra, a szokásra, valamint a jó magyar hangzásra való tekintetből közel száz jelentékenyebb lakott hely nevének tárgyalás alá. E munkalat egyik tárgya lesz a novemberi közgyűlésnek. Egyelőre csak annyit emelünk ki a bizottság javaslatából, hogy ezzel a cs. és kir. huszár laktanyát az ott elhelyezett 7. huszár ezredünk tulajdonosának Vilmos német császár és porosz király nevére Vilmos huszár laktanyának kívánja keresztelni, hogy Debreczen város közönsége ezzel is kifejezze tiszteletét a magyar nemzettel annyira rokonszenvező zseniá-is Vilmos császár iránt.

Két érdekes átírat sorsa.

A közelebbi közgyűlés két érdekes átíratot fog tárgyalni. Az egyik a szepesvármegyei átírat a galicziaiak által elszakított vitás kárpáti tengerszem ügyében, a másik a székesfőváros tiltakozó átírata a póttartalékosok tervezett bentartásával követett megalázás ellen. A két ügyet Vecsey Imre tb. főjegyző készítette elő és tette át véleményezés végett a tanácsi határozat alapján, a jog- és pénzügyi bizottsághoz.

Erzsébeti ünnepély az izr. iskolában.

A helyb. statusqu izr. hitk. iskolája kegyelettel ünnepelte meg Erzsébet királyné emlékeztét. Kuthi Zsigmond igazgató a leányiskolában méltatta az istenben boldogult Nagyszászony emlékeztét. Fischer Irén VI. oszt. tan. szavalta „Erzsébet“ cz. remek verset Váradi Antaltól, Kohn Róza VI. oszt. szavalta „emlékezés Erzsébet királynőről“ Beksics Gusztávnától. Wein Sarolta: Éji látogatás Radó Antaltól. Mándl Irén „Nagyszászonyunk halva.“ Torkos Lászlótól. A királyné álma“ Pósa Lajostól szavalta Goldstein Helén. „Mi történt“ Endrődy Sándortól Békési Blanka. A „Gödöllői Erdő“ Pósa Lajostól Fülöp Irén. A fiúiskolában Lippe József s Roth József oszt. tanítók méltatták a nap jelentőségét, a halhatatlanná vált nagyszászony életét. Szavaltak pedig Boros Miklós, Balkányi Pal stb. a megb. királyné emlékeztét megörökítő verseket.

Püspök és a kolduló gyermekek.

Egy apa felszólalását adtuk a minap közre, melyet Wolafka Nándor r. kath. püspök figyelemébe ajánlott. Az apa felszólalt az ellen, hogy a zárda növendékei házról-házra járnak és koldulnak a szegény tanulók részére. Az igazságos felszólalás eredményes volt, mert, mint értesülünk, dr. Wolafka Nándor intézkedett a helytelen eljárás megszüntetése tárgyában és utasítást adott, hogy tanulóknak tiltsák el a házankénti koldulást.

Színházi hírek.

Szardán kerül színpadra Csiky Gergely 3 felvonásos színműve „Az atyafiak“ a következő szereposztással: Oszlányi Olga — Hahnel Aranka. Oszlányi Pál — Szilágyi Aladár, Mathild — Havasi Szidi, Gereb László — Pataki Béla, Venter Ignác — Krémer Jenő, Loósy Gábor — Patágyi Lajos, Loósy Andor — Sebestyén Géza, Ella — Menszáros Margit, Tardyné — Ebergényi Amália, Ákos — Klecsovics György, Hollódi — Márton Miklós, Blaskó — Nagy Dezső, Loósy Dénes — Szalay Károly, Jankóczy — Virágháthy Lajos, Parthay Bálint — Farkas Béla, Olga — Krémerné Lili.

Csütörtökön lép fel először Semsey Mariska a m. kir. operaház tagja Beldi Izor operettjében a „Katalin“ban. A művésznő szardán este érkezik városunkba, hogy a csütörtök reggeli főpróbán részt vegyen.

Debreczeni rövid hírek.

Betörés fényes nappal. Vakmerő betörést követett el tegnap a déli-órákban ezideig még ösmeretlen tettes a Széchenyi utcái 27. sz. házban. Szilágyi Károly lakását, míg ő távol volt, alkuleszal felnyitotta, bement a szobába, összeszedett sok ruhásműt és a fiókból 50 koronát. A szobát ismét bezárta a tolvaj. A rendőrség nyomozta a tettest. — **A háztulajdonosok fakedvezménye.** Debreczen háztulajdonosai bizonyos mennyiségű fát kedvezményes áron kapnak a várostól. A fakedvezmény kiadása mai napon megkezdődött és a háztulajdonosok a városi házipénztárnál szerezhetik meg utalványukat. **Szerencsétlenül járt gymnazista.** Molnár Gábor 4 ik

gymnasiunbéli tanuló több társával vadászni ment az erdőbe. — Mikor a fegyvert megtöltötte, valami igazítási valója akadt a ravaszon. — Lába alá tette a fegyvert, mely babrálás közben elszűlt és a sörétek lábába furódtak. A kórházban ápolják. — **Elfogott merénylő.** Ábri Józsefné sámsoni lakoshoz berontott régi haragosa Horváth Andras és előrántva zseb-kését összeszurkálta. A merénylőt a csendőrök elfogták és átadták az ügyészségnek. — **Hamis pénz.** Jóna Károly nyirábrányi lakos a vasuti pénztárnál hamis 5 koronással fizetett. Rajtvesszett, átadták a rendőrségnek, honnan csak hosszas faggatás után szabadult. — **A nagybögös keserve.** Racz Károly zenekarosok nagybögöse keservesen panaszkolt a rendőrségen, hogy ösmeretlen tettes ellopta a Hungária kávéház udvarának folyosójáról mindkét nagybögőjét. A rendőrség keresi a tolvajt.

A Horgony Pain-Expeller.

(Richters Linimentum Cadsici comp.) igen népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 34 év óta mindig készletben van. Hátfajás, csipőfájdalom, fejfájás-köszvény, csuznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések, mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő, sőt járványkornál, minő: a kolera és hányóhas-folyás, az altestnek Pain Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszér jó eredménnyel használtatott az influenza ellen is és 80 fillér, 1 korona 40 fillér és 2 korona árba ma legtöbb gyógyszerárban kapható. de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter féle Horgony-Pain Expellert“, vagy „Richter-féle Horgony Liniment-“et tessék kérni és a „Horgony“ védjegyre figyelni kell.

IRODALOM.

Rákosi Viktor munkái

(16 kötetben. diszes vászonkötésben 96 korona. Havi részlet 3 korona.)

Ki nem ösmeri Magyarországon Sipuluszt, a vidám tréfalkozás nagymesterét? Ki nem ösmeri Rákosi Viktort, a komoly nemzeti író, a kinek lelkét a történelem és az élet nagy dolgai ihletik meg? Az örök-ké bohó Sipulusz és a komoly, nagy problémákat boczolgotó Rákosi Viktor együtt jelent-ezik a maga teljességében Rákosi Viktor (Sipulusz) munkái gyűjteményében, melynek megindulását a magyar irodalom örvenedetes nagy eseményeként adjuk hírül. Az elszórtan megjelent humoreszkek, ebeszélések, regények, hírlapi tárczák, melyek a hogy betöltötték hivatásukat, eltűntek a szem elől: ime most gondosan válogatva egy diszes gyűjteményben jelentkeznek, hogy elvonuljanak minden magyar házba s megtalálják a helyet, mely őket megilleti, a nemzeti írók munkái mellett.

Rákosi Viktor írói egyénisége, munkáinak irodalmi becsé és jelentősége csak itt, munkáinak gondosan válogatott gyűjteményében nyilvánul meg. Eddigi ismeretünk erről az íróról - olyan, mint a pillanati fénykép, halavány. Az intim vonások, a

és feljebb — mtr. — valamint a legújabb, fekete, fehér és színes Henneberg selymek 60 krtól 14,65 frtig. pr Mtr.—sima, csikos, koczkás, mintázott, damast stb.

Selyem blousok-pa

való kelme

2.35. forint

(3)

Menyasszonyi selyem
5 krtól — frt 14.65.
Selyem damast
65 krtól — frt 14.65
Selyem bastruha kelme
egy öltözetre
8.65 frtől — frt 42.75

Foulard selyem minázott
60 krtól — frt 3.65
Báli selyem
60 krtól — frt 14.65.
Selyem grenadin
80 krtól — frt 7.65.

mtrkent, vám és bérmentesen a házhoz szállítva. Minták azonnal. — Svájcba kétszeres levélportó kell.

G. Henneberg selyem gyáros Zürich

külf. cs. kir. udv. szállító.

nagy kvalitások nem alakulhatnak ki az olvasó előtt, csak abból a harmónikus egészéből, mely teljes munkásságának képét adja, ösmerhetni meg Rákosi Viktort a maga egész műváltábolis lehet követni szelleme röpét: több a tisztán a szórakozást érző élvezetnél, mert még legbizarrabbnak látszó apróságai is — azokból, melyek ebbe a gyűjteménybe vannak fölvéve — az az író szóval meg, kit eszmeköre, hajlamai, tehetségei a nemzeti kultúra komoly és számottevő munkássá váratnak

Sipulusz, az örökké vidám, kinek neve hallatára önkénytelenül mosolyra nyílik ajkunk, a ki torzképeket rajzol, hogy hahótát váltson ki belőlünk: Sipulusz nem a sapkáját esörgető komédiás, a kinek látszik, hanem magas színvonalu művész, elsőrendű magyar humorista. Fényes talentuma odahelyezi őt a nagy triász: Jókai, Mikszáth, Eötvös Károly mellé. — S a mint más a Jókai, más a Mikszáth, más az Eötvös Károly humora, úgy más az a világ, melyben a Sipulusz pompás alakjai, eleven típusai mozognak. Sipulusz eleme a komikum, melynek forrása, ha nem is oly mély, mint a humoré, mint művészi eszköz nem kevésbé nemes. A virtuóztatás, melylyel Sipulusz a kedvderítésnek ezt az eszközt kezeli, munkáinak állandó értéket ad helyet jelöl számunkra a nemzeti irodalom legkiválóbb alkotásainak sorában.) Sipulusz humoros ötletekben a leggazdagabb magyar író s a rövid és elmés tárczanovellának ez idő szerint legelevenebb művelője nálunk. Minden gondolata humor, minden betűje eleven életöröm, ha ő akarja. Nincs irodalmunkban író, — Mark-Twaint kivéve idegen irodalmakban sincs, — a kinek a komikum oly önállóan kristályosodnék ki. Az ő írása nemcsak színt nyer ettől: a vele e, a magva, az egész tárgya maga a tiszta komikum, a jó kedv erős esszenziája.

Rákosi Viktor most összegyűjti eddig elszórtan megjelent írásainak javát, s külön is kiadott pár kötetét. Így jelenik meg a legkedveltebb és legbizarrabb magyar humorista egész kis könyvtára, tizenhat kötetben. Ez a gyűjtemény a leggazdagabb irodalmakban is esemény-számba menne. A közönség várja, s biztosan szívesen fogadja kedves írójának e gazdag gyűjteményét. Sipulusz mellett ott lesz ebben a gyűjteményben, Rákosi Viktor is, a „Korhadtt fakesztek“ és „Elnémult harangok“ mély érzelmű, komoly írója; a ki ezikkben is, valamint színes, meleg utirajzaiban, komoly tárczáiban és hazafias munkáiban ragyogtatja komoly tehetségének gazdagságát. Két író gazdag munkásságával ér hát föl az övé. Hiszen ő ma legnagyobb humoristánk a maga genre-jében s egyuttal a hazafias magyar regénynek első művelője, a ki nemcsak kacagással tud könyvre faszítani.

Rákosi Viktor munkái egyelőre 16 kötetre vannak tervezve kötetenként átlag 25—30 ívvel.

Megjelent az első 4 kötet és félévi időközökben jelenik meg 4—4 kötet.

Rákosi Viktornak, az irodalom ezen kiválóságának a műveit a Révai testvérek budapesti könyvkiadó cég adja ki. Már az első szenzációs kötet, az „Elnémult harangok“ kötet a könyvpiacra is van és ezen összes remekművek megrendelhetők a **Kazinczy könyvkereskedő részvénytársaságnál Debreczenben.**

Mi Rákosi munkáinak a megjelent első kötetére visszatérünk és hisszük, hogy a másik kerületbeli hajduk szeretett követjének a művét itthon különös nagy érdeklődéssel fogadják mindnyájan.

Rákosi Viktor munkáinak kiállítása a

modern igényeknek megfelelő lesz. A bekötési tábla nemes egyszerűségű, a kötése tartós. A papír simitatlan, famentes, soha nem sárguló; a betűk éles metszésűek, eléggé nagyok s így a szemnek igen kellemesek.

RENDELŐ LAP **Kazinczy könyvkereskedő részvénytársaságnak Debreczen.**

Ezennel megrendelem Öntől .....

Rákosi Viktor (Sipulusz) Munkáit.

16 kötetben, kötetenként átlag 20—22 ívnyi terjedelemben, modern diszkötésben 3 koronás havi részletfizetés kötelezettségével. Tudomásul veszem, hogy a következő 4 kötet jelent meg:

- I. Elnémult harangok.
- II. Galambos Pál naplója.
- III. Sipulusz humoros elbeszélései.
- IV. Sipulusz humoreszkjei.

és hogy ezentul félékenként fog 4—4 kötet megjelenni. Kötelezem magam az első 4 kötet szállításától kezdve minden hó 1-én az Ön pénztárához havonként 3 koronát mindaddig befizetni, míg a rendelt mű teljes 96 koronás vételára kiegyenlítve nincsen.

Lakhely és kelet .....

Név ..... Állás .....

Ez a rendelő lap kivágva, kitöltve és levelező lapra vagy levélpapírra ragasztva a fenti könyvkereskedő cégnek küldendő.

CSARNOK.

Vaterloo.

Ereckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: **ifjabb Móríc Pál.**

De viszont átellenben az angolok szabatos csatasora is elég aggodalomgerjesztő volt, midőn tüzeik égő kanócczal állottak az ágyuk mellett. Tehát nem volt biz' itt éppenséggel egyik részről sem valami gyönyörködtető látványosság, mert bármit beszéljenek is, felette ritkák az olyan emberek, a kik szívesen teszik ki magukat az ágyuk elé czéltáblának.

Goulden apó ugyan többször említé, hogy az ő idejében még notáltak a katonák, de hát akkor még masvilág volt. Akkor még nem muszájból, hanem önkényt, a hazáért, harcoltak a katonák. A házi tüzhely és az emberi jogok volt a jelszó, ezért másként esik mézarszékre vinni a vérünket, minthahogy arról van szó, hogy a régi vagy az újabb nemesség maradjon felül. Én azért sem Lipcsénél, sem Vaterloo nál nem hallottam az énekszót.

Mi csak maséroztunk, a katona zene pedig a felsőbb parancsra muzsikált. És mikor a katonabanda hallgatott, hallgatott mindenki... Éppen most értünk a kis völgyben a magaslatra. Mintegy ezer, ezerkétszáz lépésre voltunk az angolok balszárnyától. Mi képeztük a mi seregünk központját. A lovas vadászok mellett dzsidások rajzoltak a mi jobb szárnyunk felől.

Állást foglalván, kezdtünk zárkózni. Az elsőhadosztály első brigádja balra kanyarodott az ut mentén. A mi zászlóaljunk a második hadosztályhoz tartozott. Tehát az első hadosztály egyetlen brigádjával mi voltunk az első vonalban. Azt hittük, hogy földindulás van, mert folyton és folyton tódultak a más és más hadosztályok a mi erősítésünkre. Még az öregebb katonák sem álltak szó nélkül:

-- Ni! azok ott a Milhaud vértesei! Azok ott meg a Lefebvre-Desnoette lo

vas vadászai! Az ott feljebb a Lobace hadosztály.

Bármerre néztünk, a meddig elláttunk mindenütt csak vértések, sisakok, medvebőr-kucsmák, kardok, lándzsák, hadisorok, szorongos fegyverek nyüzögtek.

— Mifele csata lesz itt, kiáltá Buche, jaj, az angoloknak...

Én sem vélekedtem másként, no itt az angol itt hagyja az irhát. De ma is azt hiszem, hogy a burkosok nélkül valamennyit legázoltuk volna.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

Gyomorbajosoknak igen fontos!

Étvágytalanság, gyomorbaj, rosszullét, rossz emésztés miatti fejfájás, gyomorgyengeség, emésztési zavarok stb.

azonnal megszűnik a

Brady-féle Mariaczei gyomorcseppek

használatától.

Minden gyógyszerben kapható.

Sok ezer köszönő és elismerő levél.

Egy üveg, használati utasítással együtt 80 fillér nagy üveg 1 k. 4 fl.

Főraktár Debreczenben dr. Rotschnek Emil, az Arany egyszaruhoz címzett gyógyszerárban és Toth Béla gyógyszerárban.

Hamis utazatoktól óvakodjunk, a valódi Mariaczei gyomorcseppek üvegjén a védjegyek és az

aláírásnak *Brady* rajta kell lenni. Figyelni kell arra, hogy a régi hűveves Brady-féle gyomorcseppek üvegének 80 fillér nagyobb üveg 1.40 fillérbe kerül, míg a nem valódi, hamisított értékeltenebb utazatok olcsóbban, rendszeren 70 fillért ajánlatnak.

Mit vegyünk férfiaknak karácsonra??

— Határozottan legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándék egy szép, valódi tajték-pipa, vagy szipka, melyek rendkívül nagy választékban és jutányos árban kaphatók a legjobb hírnévnek örvendő Schwartz Dániel művezető vezetése alatt levő tajték-pipa metsző üzletben, mely eddig a Bikában létezett és ez idő szerint a városházával szemben a „Debreczen söresarnok“ mellé helyeztetett át.

Nincs többé szoba füst
Minden kéményt megjavít.

150.000 darab forgalomban.

Elismert legjobbművészet.

„John“-féle kéménytoldó
egyedüli főraktár
LUKÁCS VILMOS
cement burkolati, tetőfedési és aszfalt vállalatánál, Debreczen, Hat van-utca 5.

Hirdetmény.

A Debreczeni első takarékpénztár igazgatósága köz-
hírré teszi, hogy a vezetése alatt álló intézetnél betéti
könyvecskén elhelyezett s jelenleg 4 1/4%-kal kamatozó
betétek után 1903. január 1-től kezdve

4%-ot fog számítani.

Uj betétek: a) egy évi lekötés mellett 4%-kal,
b) ily lekötés nélkül 3.6% kal
kamatoztatunk már máától kezdve.

A kamatadó továbbra is az intézetet terheli.

Debreczen, 1902. nov. 15.

A Debreczeni első takarékpénztár
igazgatósága.

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli ken-
dők és velezek a versenyben létező legol-
csóbb árakban. Maradékok féláron.

A Dukes M. hirdető cég Bécs,
I. Wollzeile 9. tu-
datja, hogy az általános kedveltségnek ör-
vendő kis-hirdetője, a mely vételek, eladások,
társak, hely- és képviselők keresése vala-
mint részvételre stb. kiválóan alkalmas,
minden kedden, esütörtök és vasárnap meg-
jelenik. Prospectus ingyen kapható.

SZÁMOS CSALÁD LEHET BOLDOGGÁ

CSEKÉLY RIZIKÓ MELLETT

MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTÉK ALTALAMIRE

DÖNTŐ BIZONYÍTÉK

✱ AZON ELVITÁZHATLAN TÉNY, HOGY

MINDEN MÁSODIK SORSJEGY NYER.

KIOSZTÁSRA KERÜLNEK A SORSJEGYVÁSÁRLÓK KÖZÖTT

A KÖVETKEZŐ NYEREMÉNYEK:

ESZTEL **EGY MILLIÓ KORONA**

RÉSZL: **600.000 KORONA**

400.000 " "

200.000 " "

100.000 " "

90.000 - 80.000 - 70.000 - STB. STB.

A sorsjáték I. osztályu huzása már **NOVEMBER**
20. és 21-én történik, s ehhez ismert szerencsés-
ságnál ajánlja míg a készlet tart. ✱

3/8 EREDETI SORSJEGY az I. OSZTÁLYRA **1.50**

1/4 " " " " **3.-**

1/2 " " " " **6.-**

1 " " " " **12.-**

BENKŐ BANKHÁZA BUDAPEST.

VI. ANDRÁSSY-ÚT 79.

MEGREDELÉSHEZ LEVELEZŐLAP IS ALKALMAS!
MINDEN MEGBIZÁSHOZ POSTAI BEFIZETŐLAPOT
MELLEKELÜNK, MIÁLTAL T. VEVŐINKNEK AZON ELŐNYÜK VAN, HOGY
BEFIZETÉSFIKET, PORTOMENTESÉN TELJESÍTTETIK ✱

A bankházunkban vásárolt sorsjegyekre eső nyereményeket
bármely vidéki bank kifizeti, mégis-a litoktartás céljából-
ajánlatos a nyert összegeket közvetlenül nálunk átvenni -

Kerüljük az értéktelen Rum hamisítványok
vásárlását.

Esenciák ártalmasak az egészségre.
A Battle Axe Jamaica Rum mint

Jamaica Tea Nectar

ismeretes. Az üvegek töltését a cég sze-
melyesen ellenőrzi.

A. A. Baker & Co London E C.

a védjegy az összes
államokba törvényesen
védve.

Debreczenben kapható Csanak József, Geréby
Fülöp utódai, Kontsek Géza, Komlóssy Lajos
fűszeg és csemege kereskedéseikben.

Debreczen szab. kir. város világítási vállalata.

Még ez év folyamán egy kb. 150
m² területű szin és kb. 130 fmtr.
deszka kerítés állítandó fel a légszesz-
gyárban. Akik ezen munkálatot el-
nyerni óhajtják, sziveskedjenek zárt
levélbeli ajánlatukat legkésőbb **1. no-
vember 27-én délig alólirott igazga-
tónál** beadni, kinél ez időn belül a
kiviteli terv és előzetes költségvetés
is megtekinthető.

Debreczen, 1902. nov. 18-án.

Debreczen sz. kir. város világítási
vállalata

Debreczeni Jenő,
igazgató.

==== Egyedül valódi angol ====

Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és vetemenyezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sanerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer
a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít
a legrégebb bajokból is. 2. Kötő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi
torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor,
szelégörösöt s a tagrágatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalmaktól s kigyógyít
a Hämorrhoidákából, szeliden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, javítja az
étvágyat s az emésztést 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál
és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felüf-
főgést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál,
u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs. égési sebek, fagyos tagoknál, ruh és kiütéseknél,
megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vi-
gyázzunk a mellékelt zöld mezű **apácza-védjegyre!** Hamisításoktól legjobban óva-
kodunk, ha **egyenesen** gyáramból Auszria-Magyarország minden állomására franco
rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Herzegovinában
4 kor, 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Sztéküldés előfizetés vagy az összeg után-
vétele mellett.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek gyógyulása bizonyos még akkor
is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia**
kenőcsöt használja, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utól-
érhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az
orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyilasok, sebek, folyások, dagadt lábak
s csontvesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg,
szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és
ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgtyülés, a lábna járás közben történt kisebelése, fagyás és ége-
tés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugas
stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással postadíjjal együtt 3 kor. 50 fil. Temérdek elismerő levél
megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke
des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada“ a tégelybe van-e égetve. Eme két gyógyhatásában utólérhetlen
szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal
télén nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi se-
gély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalau elpredáljuk a
pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olesó, megbízható, a mellett ártal-
matlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim:

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sanerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

Eredeti töltésű Angol rumok.

Van szerencsénk tudatni, hogy

az őszi és téli időnyre

az összes csemege-áruink megérkeztek, u. m.:

Déli gyümölcsök, páczolt kocsonyázott és olajba rakott halak, hideg felvágott különlegességek, prágai sonka, bécsi virsli, bel és külföldi sajtok, uradalmi teavaj, orosz és karaván teák, tea sütemények stb., melyeket kiváló minőségű kávé és fűszer félékkel együtt a legolcsóbb napi árakon ajánlunk.

Tisztelettel

GERÉBY FÜLÖP UTÓDAL.

Kitünő asztali és pecsenyeborok, pezsgők.

Nagy árleszállítás.

A Bika szálloda alatt levő üzletünk bérlete lejárván, más megfelelő helyiség hiányában üzletünket feloszlattuk s az összes rakományon levő

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru cikkeket minden elfogadható áron eladjuk.

Nem állandó verseny árakkal hozakodunk elő, mert azzal eddig is kedveskedtünk t. vevőinknek, hanem helyzetünkből kifolyólag nyújtjuk ezen kedvező alkalmat a t. vevő közönségnek.

Bolti állványok és a teljes berendezés eladó!

6 személyes étkezéslet . . . . . 4.50 kr.
1 pár színes porcellán csésze . . . . . 18 kr.
1 kancsó 6 pohárral . . . . . 75 kr.

stb.

ADLER és MEZEL

kifogástalanul teljesíti

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézete

Debreczen

Széchényi utca 42.

Üzlethelyiség az utcára. 20-8

Az elősmert jó minőségű női-ruha és costüm

szövegeinkből női ruhák, costümök és felöltők

készítését

saját varró-termünkben, a legujabb facon szerint felvállaljuk.

Bosznay J. és Társa

divatáruháza

Debreczen, Kossuth utca 5.

Minden ruhát és bluzt vevő

haronként új kiadásban megjelenő divatújságot kap.

Francia és magyar Cegnakok.

Kül- és belföldi Likőrök.

275 v. k. szám.—1902.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 1994/2. számú végzése folytán közhírré tételük, miszerint dr. Freund Jenő ügyvéd debreczeni lakos részére Gece Matyas egyeki lakostól 43 kor. 95 fil. tőke, ennek 1902. évi ápril. hó 18 napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 49 kor. 50 fil. perköltés erejéig 1902. évi szeptember hó 22 én bíróság le és felülfoglalt és 646 koronára becsült sertések, vetőgép, szobabutorokból álló ingóságok 1902. évi november hó 28-án delelőtt 9 órakor kezdetét veendő és Egyeken alperes lakásán megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfogadhatni.

Debreczen, 1902. évi november hó 3 án.

Oláh Géza
birói kiküldött.

Téli ruhák
tisztítását

